

INSPIRE-direktiivin toimeenpanoa valmistellaan monella rintamalla

VIRANOMAISTEN HALLUSSA olevien paikkatietoaineistojen käytön tehostamiseen tähtäävä ns. INSPIRE-direktiivi tuli voimaan 15.5.2007. Direktiivin mukaan kansallinen lainsäädäntö on mukautettava toukokuuhun 2009 mennessä ja muita direktiivin edellyttämiä toimenpiteitä on käynnistettävä vaiheittain lähivuosien aikana.

Direktiivin velvoitteet kohdistuvat sekä aineistoja hallinnoiviin viranomaisiin että yleisesti koko hallintoon. Direktiiviä täydentävien ja tarkentavien ns. toimeenpanosääntöjen valmistelu on käynnissä komission johdolla. Kansallinen valmistelutyöryhmä luovuttaa ehdotuksensa alkuvuodesta 2008.

Direktiivi tuli voimaan 15.5.2007

Direktiivin sisällöstä saavutettiin ratkaisu jo marraskuussa 2006 Suomen johdolla. Virallisesti direktiivi tuli voimaan 15.5.2007 ja samalla alkoi juosta kahden vuoden määräaika kansallisten lainsäädäntöjen mukauttamiseksi. Direktiivin

**Kansallinen lainsäädäntö
on mukautettava
toukokuuhun 2009
mennessä ja muita
direktiivin edellyttämiä
toimenpiteitä on
käynnistettävä
vaiheittain lähivuosien
aikana.**

**Direktiivin toimeenpano
luo kehitystoimille selkeän
aikataulun.**

soveltamisalaan kuuluvat viranomaisten hallussa olevat, sähköiset ja tiettyihin direktiivin liitteissä lueltuihin tietoteemoihin kuuluvat paikkatietoaineistot sekä niihin liittyvät palvelut. Toimeenpano on vaiheistettu jakamalla aineistot kolmeen eri ryhmään/liitteeseen. Direktiivi edellyttää, että näitä aineistoja hallussaan pitävät viranomaisorganisaatiot valmistavat aineistoista metatiedot ja tuovat lisäksi varsinaiset aineistot sovitun yhteisen tietomallin mukaisena ns. jatkuvan rajapintapalvelun piiriin. Direktiivi ei velvoita uuden tiedon keräämiseen.

Näiden organisaatiotasolle ulottuvien velvoitteiden lisäksi direktiivi edellyttää, että jäsenmaassa otetaan käyttöön yhteiskäyttöä tukevia yleisiä palveluita (mm. haku, katselu ja lataus), tietopoliittisia periaatteita ja koordinaattiorakenteita.

Kansallinen valmistelu käyntiin helmikuussa 2007

Koska lainsäädännön mukauttamisen toimeenpanokausi on vain kaksi vuotta, käynnistettiin kansallisen toimeenpanon

”Kyselyn tulosten perusteella Suomessa on valtion viranomaisten hallussa yli 300 soveltamisalaan kuuluvaa aineistoa. Kuntien hallussa on huomattavasti suurempi määrä aineistoja, koska ne hajautuvat lukuisiin kuntiin.”

valmistelu jo helmikuussa 2007. Valmistelua on tehty työryhmässä, jossa ovat jäseninä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, valtiovarainministeriön, sisäministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, oikeusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön ja Suomen Kuntaliiton edustajat sekä asiantuntijoina Maanmittauslaitoksen ja Geodeettisen laitoksen edustajat. Työryhmä on lisäksi erikseen kuullut opetusministeriötä, Merenkulkulaitosta, Suomen Ympäristökeskusta ja Tilastokeskusta. Syyskuussa Säätytalolla pidettiin laaja seminaari, jonka tarkoituksena oli 'herätellä' organisaatioita tulossa oleviin tehtäviin ja velvoitteisiin. Seminaariin osallistui lähes 50 organisaatiota ja yli 100 henkilöä.

Kysely aineistoviranomaisille

Seminaarin jälkeen soveltamisalan piiriin kuuluviksi arvioituille organisaatioille lähetettiin kysely, jonka avulla pyrittiin tarkentamaan kuvaa nykytilasta (mm. kansallinen aineistolista), odotuksista, haasteista ja direktiivin vaikutuksista. Kyselyyn vastasi 35 organisaatiota.

Kyselyn tulosten perusteella Suomessa on valtion viranomaisten hallussa yli 300 soveltamisalaan kuuluvaa aineistoa (liitteiden I ja II piirissä noin puolet). Kuntien hallussa on huomattavasti suurempi määrä aineistoja, koska ne hajautuvat lukuisiin kuntiin. Soveltamisalaan kuuluvia valtion keskusviranomaisia on kyselyn perusteella 23 ja aluehallinnon organisaatioita 32. Valtaosa kunnista kuuluu soveltamisalaan, sillä niillä on hallussaan esim. sähköisessä muodossa olevia kaava- ja pohjakartta-aineistoja.

Kaikki vastanneet organisaatiot katsoivat direktiivin toimeenpanon tuovan hyötyjä mm.:

- vähentämällä työtä aineistojen muokkaamisessa organisaatiokohtaisia jake-lukana varten
- lisäämällä aineistojen käyttöä, jolloin tietojen ylläpitoon ja saatavilla pitämiseen tehdyille investoinneille saataisiin mahdollisimman hyvä tuotto
- helpottamalla ja nopeuttamalla työtä, myös omien aineistojen jakelua
- parempana ympäristönä ja ympäristöasioiden huomioon ottamisena suun-

Antero Aaltonen

”Työryhmän mielestä yhteiskäytön palvelut ja tukitehtävät tulisi organisoida tehokkaasti, kestävästi ja siten, että toimijoiden roolit ovat luonteivia”, sanoo Antti Vertanen.

- nittelussa sekä tekemisessä
- luomalla kehitystoimille (mm. metatietojen tuotantoprosessille) selkeän aikataulun.

Myös haasteita toimeenpanon onnistumisessa nähtiin, mm:

- vastuiden selkeys; toivottiin selkeää ja jämptiä lainsäädäntöä ja ohjausta
- toimeenpanosääntöjen myöhäinen aikataulu ja niiden toteutuskelpoisuus
- tilastosalaisuus ja tietosuojakäytännöt
- sääntöjen ja standardien mukaisten avointen järjestelmien saatavuus
- eri toimijoiden välinen yhteistoiminta ja koordinaatio
- toimeenpanoon liittyvien tehtävien rahoittaminen ja taloudelliset vaikutukset
- tunnistamis- ja maksumekanismien luonti sekä ylläpito.

Kyselyn tuloksia hyödynnetään kansallisen toimeenpanon suunnittelussa ja vaikutusten kuvaamisessa. Kiitokset kaikille vastanneille. Tarkentavat kommentit ovat edelleen tervetulleita osoitteeseen inspire@mmm.fi.

Ehdotus kansallisesta toimeenpanomallista

Työryhmä arvioi ja vertailee erilaisia toiminta-, vaiheistus- ja säädösmalleja ja lähettää lopullisen ehdotuksensa lausunnon alkuvuodesta 2008. Tässä vaiheessa

Direktiivin kansallisessa valmistelussa käsitellään kaikkia väritettyjä osa-alueita.

näyttää siltä, että toimeenpanoa kannattaa porrastaa myös kansallisesti, koska moni direktiiviä täsmentävä sääntö on vasta työn alla tai syntyy vasta muutaman vuoden sisällä (liitteen III aineistot). Samalla pyritään arvioimaan kansallisen toimeenpanon tavoitetasoa suhteessa direktiivin minimitasoon. Kansallisen paikkatietostrategian linjaukset ja monet kyselyn vastaukset korostavat, että tavoitetaso ja -aikataulu tulisi asettaa jonkin verran direktiivin minimitasoita tiukemmiksi. Yhtenä keskeisenä osana työryhmän ehdotusta on yhteiskäytön palveluiden ja tukitehtävien organisointi tehokkaasti, kestävästi ja siten, että toimijoiden roolit ovat luonteisia sekä paikkatietosektorin että koko tietoyhteiskunnan ohjauksen näkökulmasta.

Lainsäädännön osalta pohditaan mm. erillisen paikkatietoja koskevan lainsäädännön tarvetta, mahdollista sisältöä ja suhdetta olemassa olevaan lainsäädäntöön. Lainsäädäntömuutoksia koskevat ehdotukset pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2008 aikana erillisenä jatkovalmisteluna.

Valmistelu EU:ssa kiihtyy

Direktiivissä edellytetään toimeenpanoa täsmentävien sääntöjen valmistelua ja hyväksymistä useille toimeenpanon osaluille:

- metatiedot
- tieto- ja rajapintamallit eri teemoille/aineistoryhmille
- yhteiskäytön verkkopalveluiden minimivaatimukset.

Eeva Uusitalo

”INSPIRE pyrkii siihen, että tieto varastoidaan siellä, missä se kehitetään”, kertoi Timo Mäkelä Euroopan komissiosta kansallisessa seminaarissa 11.9.2007.

EU-eliimiä koskevat käyttöperiaatteet

Komissio on julkaissut valmistelua koskevan työohjelman ja aloittanut mm. tietoteemojen kuvausta tekevien työryhmien kokoamisen. Suomesta valmistelevien työryhmien työhön osallistuu lähes 10 asiantuntijaa.

Metatietoa koskeva toimenpanosääntö on työlliställä ensimmäisenä ja se tulisi direktiivin mukaan hyväksyä viimeistään toukokuussa 2008. Sääntöluonnos onkin jo julkisella lausuntokierroksella. Lausuntoaika päättyy 21.12.2007. Lisätietoa toimeenpanon etenemisestä, työohjelmasta ja em. lausuntopyyntöä löytyy Internet-osoitteista www.mmm.fi/inspire ja www.ec-gis.org/inspire.

Kirjoittaja on ylitarkastaja maa- ja metsätalousministeriössä ja valmistelevan työryhmän asiantuntijajäsen. Sähköposti antti.vertanen@mmm.fi.

> Mobiilisovellus tuo Tekla Xcityn ulos toimistosta. GPS-paikannuksen avulla sovelluksen käyttäjät saavat mobiililaitteillaan sijaintinsa mukaiset kartat hetkessä näkyviin. Tarkastuskäynneillä kohteiden tiedot ovat käden ulottuvilla, sillä mobiilisovellus hakee tiedot ja tallentaa tarkastusten tulokset suoraan Tekla Xcity -tietokantaan.

> Ulos toimistosta.

www.tekla.com